

Villainbrott

En statistisk kortanalys

brå

Brottsförebyggande rådet

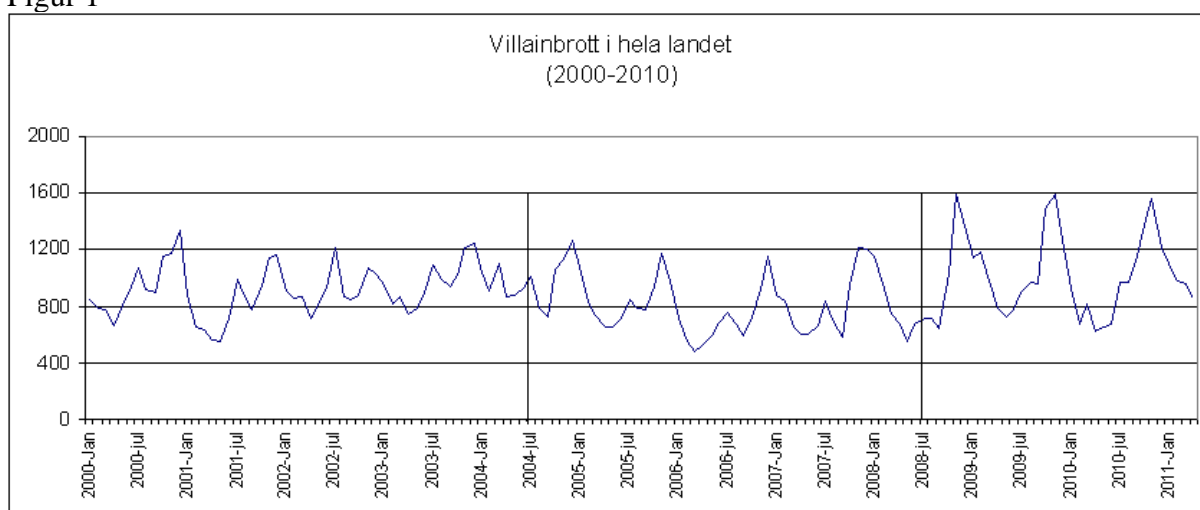
Villainbrott

En statistisk kortanalys

- Villainbrotten har ökat med 25 procent under den senaste treårsperioden jämfört med föregående tre år. Närmare hälften av denna uppgång kan härledas till det fjärde kvartalet.
- Hälften av landets villainbrott under det fjärde kvartalet begås i Skånes, Hallands och Västra Götalands län.

Inbrott i villa och radhus (villainbrott) beskrivs ofta som ett sommarfenomen. Statistiken visar dock ett annat mönster under senare år, nämligen en kraftigt förhöjd nivå det fjärde kvartalet. En närmare granskning av utvecklingen av antalet anmälda villainbrott per månad visar att perioden efter millennieskiftet genomgått tre faser. Dessa illustreras i figur 1 nedan.

Figur 1

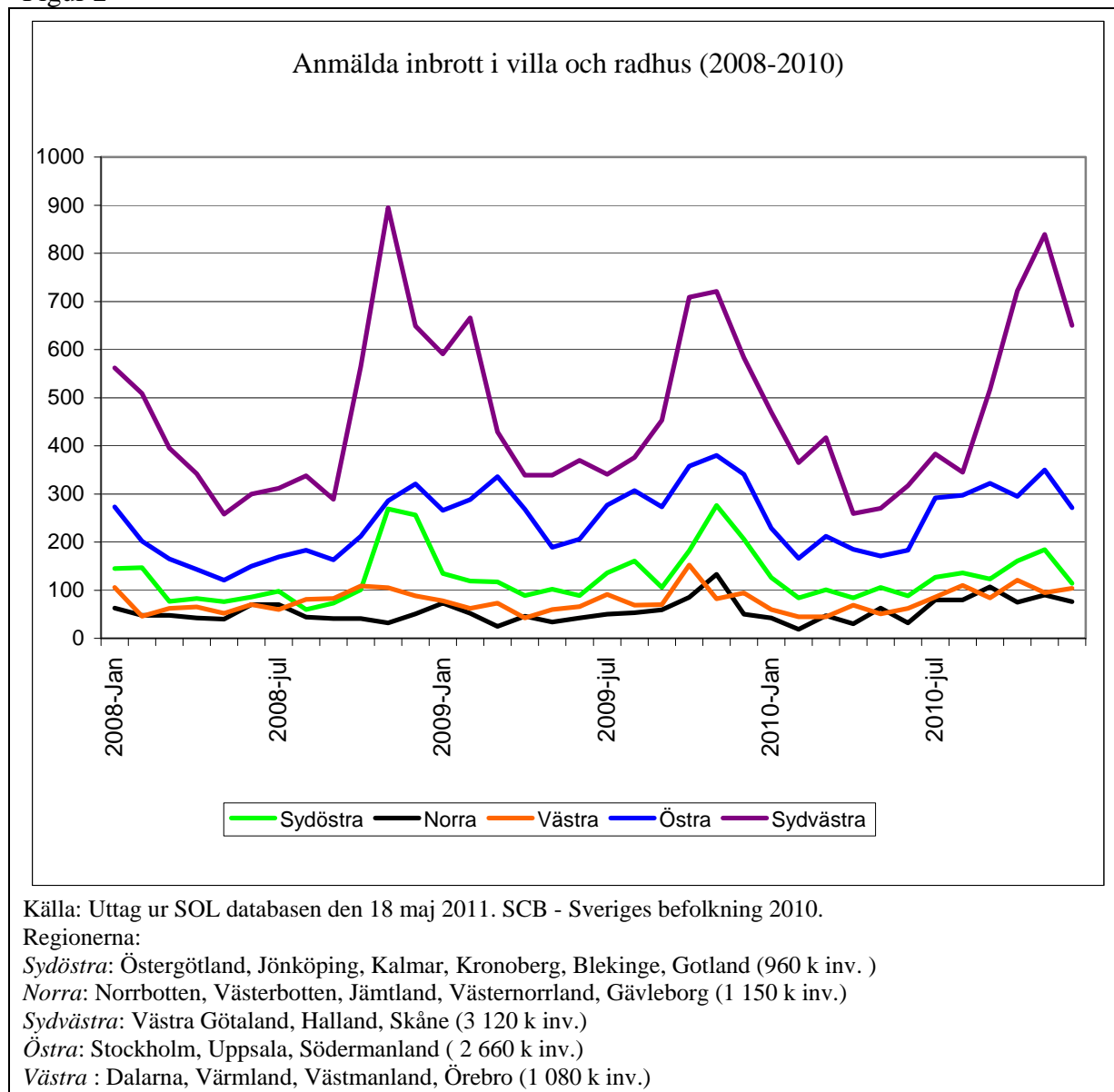
Källa: Statistik online (SOL), Brå. Uttag den 21 maj 2011.

Mellan år 2000 till 2004 låg antalet anmälda villainbrott i genomsnitt på drygt 900 per månad och det fanns en svag säsongsvariation. Därefter, mellan åren 2004 och 2008, framträder en förhöjd brottsaktivitet under det fjärde kvartalet men med en något sänkt nivå av det totala antalet anmälda villainbrott under helåret. Sedan år 2008 har nivån på det totala antalet anmälda villainbrott återigen stigit med 25 procent och nu har ett säsongsmonster med tyngd på det fjärde kvartalet etablerats tydligt.

Västskustlänerna särskilt drabbade

Brå har genomfört en geografisk analys där Sverige delats in i fem regioner. Resultaten visar att säsongsvariationen visserligen återfinns i alla regioner i någon mån, men är särskilt framträdande i sydvästra Sverige.

Figur 2

Under fjärde kvartalet perioden 2008–2010 stod sydvästra regionen för drygt 50 procent av landets alla anmälningar om villainbrott. Detta kan jämföras med Stockholmsregionen där 23 procent av samtliga villainbrotten anmäldes.

Hur många villabrott handlar det om?

Under åren 2008-2010 anmäldes det i landet i genomsnitt 2 523 villainbrott per kvartal under de tre första kvartalen (januari-september). Motsvarande antal under det fjärde kvartalet var 4 160 anmälningar, det vill säga 65 procent fler. Uppgången i det fjärde kvartalet har varit särskilt påtaglig i den sydvästra regionen. Här ökade de anmälda villainbrotten med i genomsnitt 80 procent under det fjärde kvartalet jämfört med de tre övriga kvartalen.

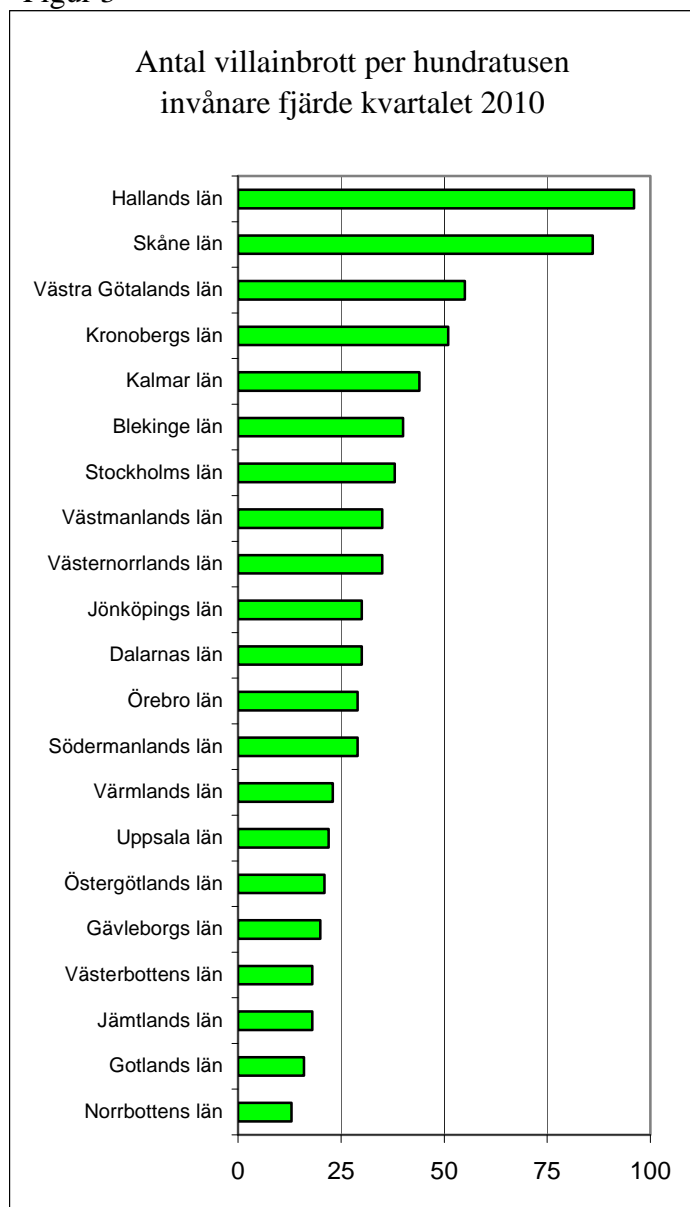
För att konkretisera detta kan man beräkna antalet anmälningar per dag. Under perioden januari till september anmäls i genomsnitt 28 villainbrott per dag. Under det fjärde kvartalet

tillkommer ytterligare 18 anmälningar per dag, av vilka mer än hälften registreras i den syd-västra regionen.

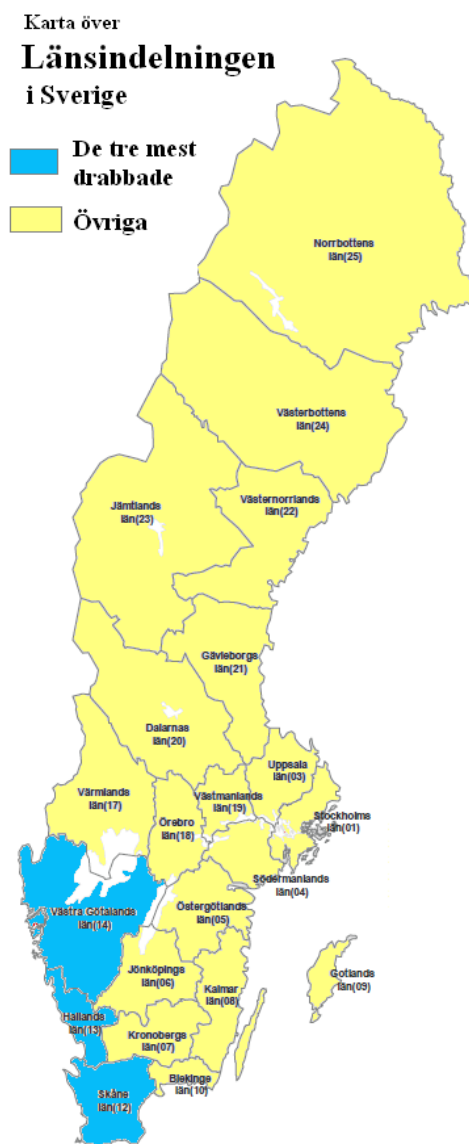
Villainbrotten i länen efter befolkningmängd

Brå har även studerat statistiken över antalet anmälda villainbrott per hundra tusen invånare i de olika länen under det fjärde kvartalet.

Figur 3

Figur 4

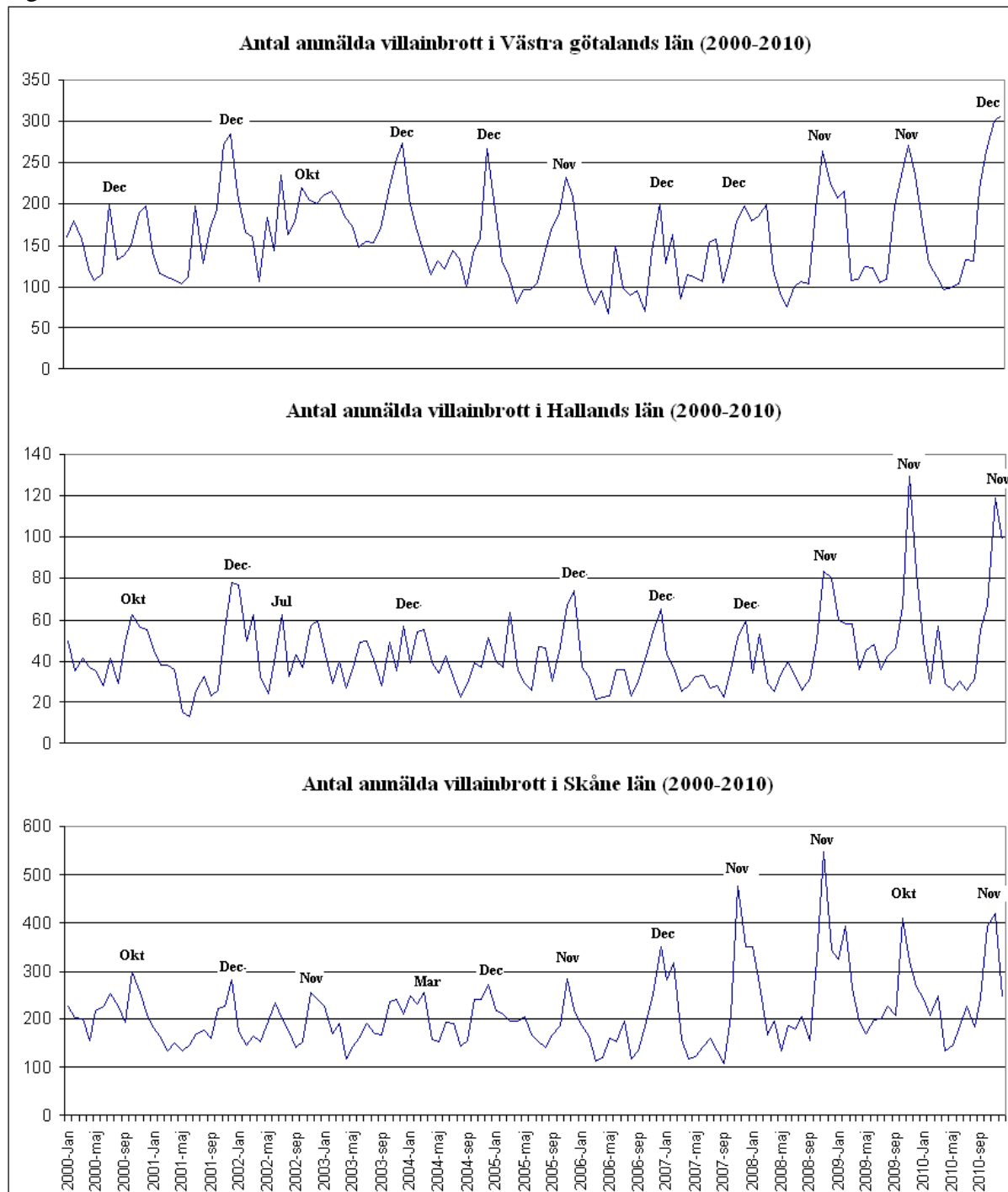
Källa: Uttag ur SOL databasen den 21 maj.

Ovan figurer visar på stora variationer i landet över hur många inbrott som sker per hundratusen invånare och att antalet villainbrott i de olika länen inte hänger samman med befolkningmängd. Enligt den slutliga statistiken för samtliga anmälda brott år 2010 var Stockholm mest drabbat per hundratusen invånare. Under det fjärde kvartalet ligger Stockholm däremot på plats 6. Detta tyder på att de vanliga skillnaderna mellan storstadslän och glesbygd inte heller kan användas för att förklara skillnaderna mellan länen.

Säsongsmönster i Skåne, Halland och Västra Götaland

En jämförelse har också gjorts av historiken av antalet anmälda villainbrott per månad för de tre mest utsatta länen.

Figur 5

Källa: SOL-databasen den 21 maj 2011.

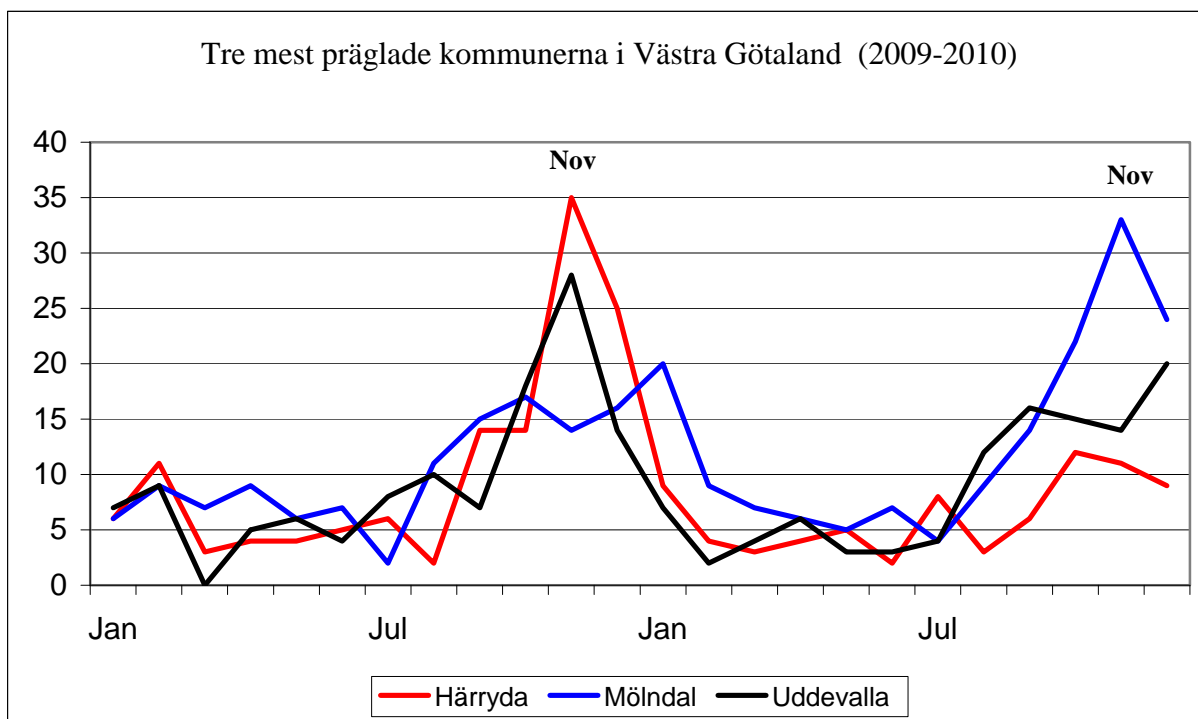
Historiken visar att det starka säsongsmönstret varit etablerat i Västra Götaland sedan åtminstone år 2004 medan de två övriga länen fallit in i mönstret senare. Historiken visar också att de skarpa topparna infallit i något olika månader för de tre länen under de tre senaste åren. För Skåne har de mest intensiva månaderna utgjorts av oktober och november medan

topparna i Halland inträffat under november och i Västra Götaland under november och december. Frågan huruvida detta återspeglar en mobil brottslighet med samma gärningspersoner eller om det rör sig om en allmänt förhöjd aktivitetsnivå bland lokala gärningspersoner kan inte besvaras utifrån den publicerade statistik som denna analys baseras på.

Särskilt drabbade kommuner

Brå har identifierat kommuner i Västra Götalands och Skånes län som drabbats särskilt hårt av det säsongsspecifika mönstret.¹ Figur 6 och figur 7 nedan visar att det säsongspräglade mönstret blir mer tydligt markerat på lokal nivå. I kommuner som drabbas kan bostadsinbrotten² mångdubblas under det fjärde kvartalet medan det på nationell nivå sker en ökning med 63 procent. För de mest drabbade kommunerna innebär det att höstinbrotten utgör en betydande andel av det totala antalet anmälda inbrott per år. Nedan följer några exempel på hur enskilda kommuner drabbats under åren 2009 och 2010.

Figur 6

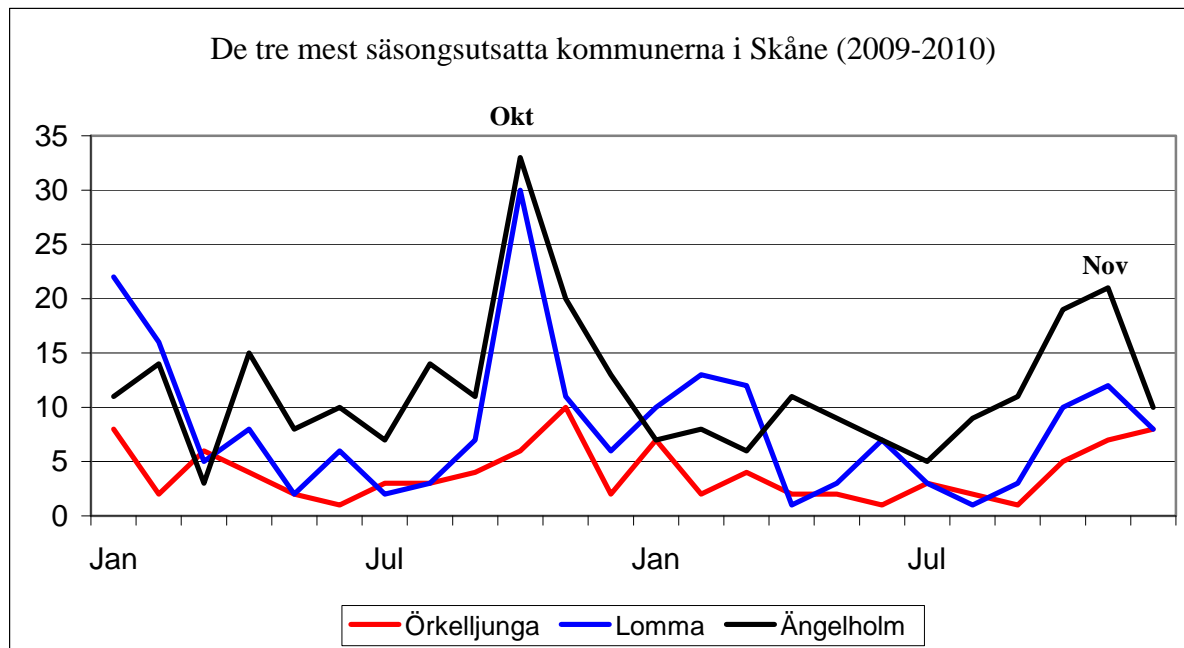
Källa: SOL-databasen den 21 maj 2011.

Ovan figur visar att de anmälda bostadsinbrotten Härryda, Mölndal och Uddevalla går från en mycket låg nivå under senvår och sommar för att under hösten öka kraftigt och därefter sjunka under början av året.

¹ Kommunerna identifierades genom att ta fram säsongsfaktorer för respektive län, baserat på de två senaste årens statistik, och därefter korrelera dessa med antalet anmälda bostadsinbrott på kommunnivå. Då dessa inkluderar lägenhetsinbrott innebär det att säsongsfaktorer på kommunnivå troligen är svagare än de annars skulle ha varit. Det är alltså möjligt att andra kommuner hade identifierats om lägenhetsinbrotten hade varit möjliga att exkludera i denna analys.

² I denna analys har lägenhets- och villainbrott använts (bostadsinbrott) på grund av begränsningar i den publicerade statistiken.

Figur 7

Källa: Uttag ur SOL databasen den 21 maj 2010.

I de tre mest säsongutsatta kommunerna i Skåne förekommer en något högre grundnivå av anmälda bostadsinbrott under året. Även här syns emellertid en tydlig topp under hösten.

Vilka värden ligger i denna brottslighet?

Det är inte möjligt att exakt värdera hur lönsamt villainbrott är för gärningspersonerna, eller hur stora kostnaderna är för de utsatta. Uppgifter från tidningen *Villaägaren* visar emellertid att försäkringsbolagen under 2009 i genomsnitt betalade ut 23 900 kronor per bostadsinbrott³. Detta innebär att försäkringsbolagens kostnader för de säsongspecifika villainbrotten under det fjärde kvartalet kan uppskattas till ungefär 40 miljoner kronor per år under de senaste tre åren.⁴ Kostnaderna för villaägarna kan vara högre beroende på i vilken grad försäkringsbolagen betalar ut ersättning för förlusterna och varierar möjligen också mellan lägenhets- och villainbrott.

Vilka risker ligger i denna brottslighet?

Enligt Brå:s Nationella Trygghetsundersökning (NTU) anmäls cirka 80 procent av inbrottsstölderna i bostäder. År 2010 låg personupplklaringsprocenten⁵ för villainbrott i landet på fyra procent. Brå beräknar den sammanlagda risken att knytas till ett villainbrott till cirka tre procent⁶. Det är samtidigt viktigt att tänka på att statistiken över anmälda villainbrott in-

³ *Villaägaren* nr 3 2011.

⁴ 1651 inbrott fler i det fjärde kvartalet 2010 jämfört med övriga kvartal multiplicerat med 23 900.

⁵ Med personuppläkning menas att polisen har knutit en misstänkt person till det anmälda brottet och att det lett antingen till åtal, åtalsunderlåtelse eller till strafföreläggande. Personupplklaringsprocenten är antalet anmälda brott under tidsperioden delat med antalet personupplklarade brott.

⁶ 80 procent av villainbrotten anmäls. Personupplklaringsprocenten för villainbrott är fyra procent. Genom att räkna ut hur stor andel av samtliga villainbrott som personuppläras ges en skattning för riskerna för denna brottstyp ($0,8 \cdot 0,04 = 0,03$, $0,03 \cdot 100 = 3$).

begriper både fullbordade inbrott och försök till inbrott. Detta innebär alltså att gärningspersonerna i en del av dessa brott inte lyckades komma över något stöldgods. För år 2010 visar den officiella kriminalstatistiken att ungefär en femtedel av de anmälda inbrotten i villa registrerades som försök av polisen.

Sammanfattning

Den analys som Brå har gjort utifrån tillgänglig statistik över anmälda villainbrott visar att en förändring har skett under 2000-talet. Denna förändring har bestått i att inbrotten i högre grad har kommit att begås under det fjärde kvartalet. Analysen visar också att villainbrotten är ojämnt fördelade över landet. Det är framförallt Skånes, Hallands och Västra Götalands län som drabbas.

Det är möjligt att den återkommande och kraftigt förhöjda nivån av antalet anmälda villa-inbrott under det fjärde kvartalet är resultatet av lokala och av varandra oberoende gärningspersoner. Det nya mönstret som statistiken påvisar antyder emellertid att det förutom lokala gärningspersoner även kan vara fråga om en mobil och organiserad brottslighet. Ett sätt att utreda detta är att inhämta detaljerad information om brottsplatser, tillvägagångssätt och brottstidpunkter utifrån ett nationellt perspektiv. Om en sådan djupanalys skulle bekräfta förekomsten av en mobil och organiserad brottslighet gör Brå bedömningen att det brottsförebyggande arbetet kommer att kräva myndighetsövergripande samarbeten.

Av Anton Färnström, statistiker, och Olle Westlund, utredare.
I samråd med Jan Anderson, generaldirektör.